

Domov>Družinske zadeve in dedovanje>Družinske preživnine

Družinske preživnine

Portugalska

1 Kaj pomenita izraza „preživnina – preživljanje“ in „preživninska obveznost“? Katere osebe morajo plačati preživnino drugi osebi?

„Preživnina/preživljanje“ pomeni vse bistveno, kar oseba potrebuje za preživetje in bivanje, ter bistvena oblačila. V primeru mladoletnega otroka preživnina vključuje tudi izobraževanje in vzgojo.

Po zakonu morajo preživnino plačevati naslednje osebe po navedenem vrstnem redu:

zakonec ali nekdanji zakonec;

potomci;

predniki;

bratje in sestre;

strici in tete do polnoletnosti osebe, ki ji je namenjena preživnina;

očim in mačeha za mladoletne pastorki, za katere skrbi ali je skrbel(-a) v času smrti zakonca.

Poleg navedenih primerov, v katerih je preživninska obveznost določena z zakonom, lahko preživninske obveznosti izhajajo tudi iz volila (volilo o preživljanju, navedeno v oporoki) ali pogodbe.

Na splošno so materialnopravna pravila, ki urejajo preživninske obveznosti, določena v členih 2003 do 2023 [civilnega zakonika](#).

2 Do katere starosti je otrok upravičen do preživnine? Ali se predpisi za preživljanje mladoletnikov razlikujejo od predpisov za preživljanje odraslih?

Mladoletnik lahko prejema preživnino do polnoletnosti. Polnoletnost nastopi z dopolnjenim 18. letom. Otroci med 16. in 18. letom starosti lahko pridobijo popolno poslovno sposobnost s sklenitvijo zakonske zveze.

Materialnopravna pravila, ki veljajo za preživnino za otroka in preživnino za odraslo osebo, se razlikujejo: preživnina za odraslo osebo zajema samo stroške preživetja, bivanja in oblačil, medtem ko za otroka poleg teh stroškov zajema tudi stroške šolanja in usposabljanja.

Če se otrok po tem, ko postane polnoleten ali predhodno pridobi popolno poslovno sposobnost, odloči nadaljevati šolanje ali usposabljanje, lahko zoper starše začne preživninski postopek. V tem primeru preživnina poleg preživetja, bivanja in oblačil vključuje tudi stroške njegovega šolanja in usposabljanja. Trajanje plačevanja se določi sporazumno ali z odločbo. Z odločbo se določi ustrezno trajanje za razumno obdobje usposabljanja ali izobraževanja.

V izjemnem primeru, opisanem zgoraj, ko polnoletni otrok nadaljuje usposabljanje, preživnina za odraslo osebo vključuje tudi stroške šolanja in usposabljanja. Zakon zlasti predvideva domnevo, da se za polnoletnega otroka, za katerega se zahteva preživnina, do njegovega 25. leta starosti ohrani višina preživnine, določena v času njegove mladoletnosti. V tem primeru mora starš toženec dokazati, da višina preživnine, kot je bila določena v času otrokove mladoletnosti, ni več potrebna ali je previsoka, saj je otrok postal polnoleten.

Natančneje, materialnopravna pravila o preživnini za otroke, ki so mladoletni, polnoletni ali imajo popolno poslovno sposobnost, so določena v členih 1878 do 1880 in 1905 [civilnega zakonika](#).

Tudi pravila civilnega postopka, ki se uporabljajo za določitev in izvršbo preživnine za otroka ali odraslo osebo, se v nekaterih primerih razlikujejo.

Razlike med postopkovnimi pravili, ki se uporabljajo, so navedene v odgovorih na vprašanji 3 in 10.

3 Naj se za pridobitev preživnine obnem na pristojni organ ali na sodišče? Kateri so glavni elementi tega postopka?

Odgovor na to vprašanje se razlikuje glede na primere, ki so na kratko opisani v nadaljevanju.

Določitev zneska preživnine za otroka in preživnine med zakoncema v primeru predhodnega sporazuma

Oseba, ki mora plačevati preživnino, in/ali oseba, ki je do nje upravičena, lahko sporazumno določita znesek preživnine. V primeru preživnine za otroka ali preživnine med zakoncema lahko stranki zahtevata potrditev sporazuma pri sodišču ali pred matičarjem (*Conservador do Registo Civil*), odvisno od naslednjih okoliščin.

V primeru nasprotovanja razvezi zakonske zveze je vseeno mogoče doseči dogovor o preživnini mladoletnih otrok. V takem primeru je treba od sodišča v postopku zahtevati potrditev sporazuma o preživnini za mladoletne otroke, da se uredi izvrševanje starševske skrbi. V naslednjem podnaslovu so na kratko opisani glavni elementi tega postopka.

V primeru sporazumne razveze zakonske zveze se od matičarja zahteva potrditev sporazuma o preživljanju med zakoncema in/ali sporazuma o preživljanju mladoletnih otrok. Za ta postopek, ki ga je mogoče začeti pri katerem koli matičnem uradu, je izključno pristojen matičar. Državni tožilec pri sodišču na območju matičnega urada, kjer je bil postopek začel, mora dati predhodno mnenje o sporazumih v zvezi s preživljanjem otrok. Če se sporazum potrdi, se izda sklep o razvezi zakonske zveze. Če se sporazum ne potrdi, se postopek za sporazumno razvezo zakonske zveze predloži sodišču v obravnavo. V tem primeru je sodišče pristojno za presojo in potrditev sporazumov v zvezi s preživnino za otroke ali enega od zakoncev.

Enaka pravila se uporabljajo v primeru prenehanja življenjske skupnosti ali razglasitve ničnosti oziroma razveljavitve zakonske zveze.

Tudi če ne gre za razvezo zakonske zveze ali prenehanje življenjske skupnosti, morata starša sporazum o starševski skrbi ali spremembe takega sporazuma predložiti v potrditev matičnemu uradu, podobno kot je navedeno zgoraj.

Določitev preživnine, če ni predhodnega sporazuma**Preživnina, ki jo starši plačujejo za mladoletne otroke**

V primeru razveze zakonske zveze brez soglasja drugega zakonca, je treba določitev preživnine za otroka zahtevati v okviru postopkov za določitev skrbništva za ureditev izvajanja starševske skrbi, ki potekajo na sodišču. Nato lahko starša zahtevata potrditev sporazuma o starševski skrbi. Če tak sporazum ni sklenjen ali potrjen, državni tožilec zahteva ureditev izvajanja starševske skrbi. Postopek poteka na sodišču. Starša sta vabljeni na sestanek, na katerega so lahko vabljeni tudi mladoletni otroci in drugi sorodniki. Če na sestanku ni mogoče doseči sporazuma, sodnik določi začasno ureditev starševske skrbi in napoti stranki na mediacijo ali posebno strokovno obravnavo. Če sporazuma še vedno ni mogoče skleniti, sta starša pozvana k predložitvi vlog in dokazil. Temu sledijo navajanje dokazov, sojenje in izrek sodne odločbe.

Enaka pravila se uporabljajo v primeru prenehanja življenjske skupnosti ali razglasitve ničnosti oziroma razveljavitve zakonske zveze.

Preživnina, ki jo plačujejo starši ali druge osebe, ki morajo plačevati preživnino za otroka

Preživnina za otroka se lahko določi tudi v skrbniškem postopku glede preživnine za otroka, kadar je na primer treba začeti postopek zoper osebe, ki morajo plačevati preživnino posebej za ta namen. S tem postopkom se lahko tudi prilagodi predhodno določena preživnina. Postopek poteka pred sodiščem. Začne

se s predložitvijo vloge, ki se ji priložijo: potrdila, iz katerih izhaja stopnja sorodstvenega razmerja ali svaštva med otrokom in tožencem; po potrebi overjena kopija sodne odločbe, s katero je bila preživnina predhodno določena, in seznam prič. Toženec se pozove pred sodišče. Nato se skliče sestanek, katerega namen je doseči sporazum med strankama. Če sporazum ni dosežen, sledijo odgovor na tožbo, zaslišanje prič, sojenje in izrek sodne odločbe.

Preživnina za polnoletnega otroka ali mladoletnika s popolno poslovno sposobnostjo

Postopek za določitev preživnine za polnoletnega otroka ali mladoletnika s popolno poslovno sposobnostjo se lahko začne pri katerem koli matičnem uradu z vložitvijo vloge, v kateri se navedejo dejanski in pravni razlogi. Vlogi se priložijo listinska dokazila, v njej pa se navedejo tudi vsa druga dokazila. Toženec se pozove pred sodišče. Če ne ugovarja, se vloga šteje za utemeljeno in matičar z odločbo določi preživnino. Če toženec ugovarja, poskuša matičar doseči dogovor med strankama. Če dogovora ni mogoče doseči, matičar pripravi zadevo in jo preda pristojnemu sodišču v obravnavo.

Če že obstaja sodna zadeva, v kateri je bila določena preživnina za mladoletnega otroka, se vloga za določitev preživnine za otroka, ki je medtem postal polnoleten ali pridobil popolno poslovno sposobnost, združi s predhodno zadevo in obravnava pri tem sodišču, ne pri matičnem uradu.

Med zakoncema in nekdanjima zakoncema

Če ni predhodnega sporazuma, je treba postopek za določitev preživnine med zakoncema in nekdanjima zakoncema začeti pred sodiščem. Postopek se začne z ugotovitveno tožbo in je popolnoma enak postopku, ki je spodaj opisan v zvezi s preživnino za odraslo osebo.

Preživnina za odraslo osebo

Poleg zgoraj navedenih zadev se pred sodiščem začne tudi postopek za določitev preživnine za odraslo osebo (npr. zahtevek za preživnino, ki ga starši naslovijo na otroke). Poteka v obliki dajatvene ugotovitvene sodbe. Začne se s predložitvijo začetne vloge pri sodišču.

Stranka, ki začne postopek, mora v vlogi navesti sodišče, pri katerem vlaga tožbo, opredeliti stranki, navesti njuni imeni, kraj prebivališča ali sedeža ter po možnosti njun poklic in kraj dela, opredeliti vrsto postopka, opisati dejansko stanje in pravne razloge, ki so podlaga za tožbo, navesti zahtevek in opredeliti vrednost spornega predmeta. Navesti mora tudi seznam prič in druga zahtevana dokazila. Začetni vlogi je treba priložiti listine o predhodnem plačilu začetne sodne takse in pooblastilo odvetniku, če za zastopa stranko. Lahko pa se predloži tudi dokazilo, da je bila dodeljena pravna pomoč.

Če je imenovan odvetnik, se začetna vloga vloži elektronsko na obrazcu, ki je na voljo na spletnem mestu [Citius \(mj.pt\)](#), v skladu s tam navedenimi postopki in navodili. Če stranke ne zastopa pravni zastopnik, lahko vlogo vloži pri sodnem tajništvu na enega od naslednjih načinov: osebno, s priporočeno pošto ali po telefaksu.

Toženec se pozove pred sodišče. Če v postopku sporazum ni dosežen, sledijo naslednje obvezne faze: odgovor na tožbo, izdaja začetne odredbe (*saneamento*), navajanje dokazov, sojenje in izrek sodne odločbe.

Postopkovna pravila, ki urejajo določanje preživnine, so, odvisno od zgoraj navedenih zadev, naslednja:

kar zadeva matični urad, so določena v členih 5 do 20 [uredbe z zakonsko močjo št. 272/2001](#) z dne 13 oktobra in členih 274-A do 274-C

[zakonika o matičnem registru](#);

kar zadeva sodišča, so določena v členih 45 do 47 [zakona št. 141/2015](#) z dne 8. septembra 2015 (preživnina za otroke), členih 548 in 550 ter naslednjih (preživninski zavezanci), členih 931 in 994 (preživnina, ki jo mora v primeru prenehanja življenjske skupnosti ali razveze zakonske zveze plačevati zakonec) ter členu 989 (preživnina za polnoletnega otroka ali mladoletnika s popolno poslovno sposobnostjo) [zakonika o civilnem postopku](#).

4 Ali se zahtevek lahko vloži v imenu sorodnika (če da, do katerega kolena) ali v imenu otroka?

V primeru preživnine za otroka lahko zahtevo vloži otrokov pravni zastopnik, državni tožilec, oseba, ki ji je bila dodeljena pravica do varstva in vzgoje, ali direktor izobraževalnega ali varstvenega zavoda, ki mu je mladoletna oseba zaupana. O potrebi po določitvi preživnine za otroka lahko državnega tožilca obvesti kdor koli (člen 45 [zakona št. 141/2015](#) z dne 8. septembra 2015).

V primeru preživnine za odrasle osebe, ki nimajo poslovne sposobnosti, lahko postopek začnejo njihovi pravni zastopniki (člen 16

[zakonika o civilnem postopku](#)).

Razen v teh primerih neobstoja poslovne sposobnosti mora preživninski postopek za polnoletne otroke ali mladoletnike s popolno poslovno sposobnostjo začeti navedena odrasla oziroma mladoletna oseba, pravni zastopnik, ki ga taka oseba imenuje, ali odvetnik, ki ga taka oseba pooblasti za začetek postopka. Vendar zakon glede polnoletnih otrok določa naslednjo posebnost: starš, ki prevzame glavno odgovornost za plačevanje izdatkov polnoletnih otrok ali mladoletnikov s popolno poslovno sposobnostjo, ki ne zmorejo skrbeti sami zase, lahko od drugega starša zahteva, naj prispeva k preživljanju in izobraževanju takih otrok. Ta prispevek se lahko v celoti ali delno nakazuje polnoletnemu otroku ali mladoletniku s popolno poslovno sposobnostjo, če tako odloči sodnik ali če se starša s tem strinjata (člen 989 [zakonika o civilnem postopku](#)).

5 Če nameravam začeti postopek pred sodiščem, kako ugotovim, katero sodišče je pristojno?

Preživnina za otroka

Za zadeve, ki vključujejo postopke varstva za ureditev izvajanja starševske skrbi in določitev preživnine za otroka, je pristojno okrajno sodišče, oddelek za družinske zadeve in mladoletnike (*Tribunal de Comarca, Juízo de Família e Menores*). Če navedenega oddelka ni, zadevo načeloma obravnava lokalno sodišče (*Juízo Local*) ali sodišče splošne pristojnosti (*Juízo de Competência Genérica*) pri okrajnem sodišču (*Tribunal de Comarca*).

Pri ugotavljanju, katero od navedenih sodišč je krajevno pristojno, veljajo naslednja pravila. Na splošno je pristojno sodišče, na območju katerega ima otrok prebivališče ob začetku postopka.

Če otrokovo prebivališče ni znano, je pristojno sodišče, na območju katerega imata prebivališče nosilca starševske skrbi.

Če imata nosilca starševske odgovornosti različni prebivališči, je pristojno sodišče v kraju stalnega prebivališča osebe, ki ima pravico do vzgoje in varstva otroka, v primeru skupne pravice do vzgoje in varstva pa v kraju stalnega prebivališča osebe, s katero otrok živi.

Če je kateri od postopkov povezan z dvema ali več otroki, ki imajo iste starše, vendar prebivajo v različnih sodnih okrožjih, je pristojno sodišče po kraju, kjer živi največ od navedenih otrok. Če so vse okoliščine enake, je pristojno sodišče prve stopnje, pri katerem je bil zahtevek za preživnino vložen.

Če otrok ob začetku postopka ne prebiva na Portugalskem, je pristojno sodišče, na območju katerega ima vložnik ali toženec stalno prebivališče; če oba prebivata v tujini in je portugalsko sodišče mednarodno pristojno, zadevo obravnava okrajno sodišče v Lizboni, oddelek za družinske zadeve in mladoletnike (*Tribunal da Comarca de Lisboa, Juízo de Família e Menores*), saj ima ta oddelek krajevno pristojnost za mestno občino Lizbona.

Preživnina za polnoletne otroke

Za začetek preživninskega postopka za polnoletne otroke je pristojen vsak matični urad. To ne velja le v primeru, če že obstaja sodna zadeva, v kateri je bila določena preživnina za otroka. V takem primeru se vloga za določitev preživnine za otroka, ki je medtem postal polnoleten ali pridobil popolno poslovno sposobnost, združi s predhodno začeto zadevo in obravnava pri istem sodišču.

Preživnina za zakonca ali nekdanja zakonca

Postopki za določitev preživnine med zakoncema ali nekdanjima zakoncema se začnejo pred okrajnim sodiščem, oddelek za družinske zadeve in mladoletnike, ki je pristojno glede na kraj, v katerem ima toženec prebivališče. Če navedeno sodišče ne obstaja, zadevo načeloma obravnava lokalno sodišče ali sodišče splošne pristojnosti pri okrajnem sodišču.

Preživnina za odraslo osebo

Razen v zgoraj navedenih primerih se postopki za določitev preživnine za odraslo osebo začnejo pred okrajnim sodiščem: pred civilnim oddelkom osrednje pristojnosti (če vrednost spornega predmeta presega 50 000,00 EUR) ali pred lokalnim sodiščem oziroma sodiščem splošne pristojnosti, če to obstaja (če vrednost spornega predmeta ne presega 50 000,00 EUR). Krajevno pristojno je sodišče, ki je pristojno glede na kraj prebivališča toženca.

Izvršba preživnine

V primeru zamud pri plačilu preživnine so za začetek posebnega postopka za izvršbo preživnine pristojna spodaj navedena sodišča.

Če je postopek, v katerem je bila določena preživnina, vodilo okrajno sodišče, oddelek za družinske zadeve in mladoletnike (*Tribunal de Comarca, Juízo de Família e Menores*), ta oddelek v okviru ustreznih zadev vodi tudi posebni postopek za izvršbo preživnine, ki se združi s predlogom za izvršbo.

Če je postopek, v katerem je bila določena preživnina, vodilo okrajno sodišče, civilni oddelek osrednje pristojnosti (*Tribunal de Comarca, Juízo Central Cível*), je za posebni postopek za izvršbo preživnine pristojen izvršilni oddelek (*Seção de Execução*), ki bi bil pristojen, če postopek zaradi vrednosti spornega predmeta ne bi spadal v pristojnost navedenega oddelka osrednje pristojnosti.

Če izvršilni oddelek ne obstaja, je za posebni postopek za izvršbo preživnine pristojen civilni oddelek osrednje pristojnosti, ki je obravnaval zadevno ugotovitevno tožbo, in v takem primeru se izvršba opravi v okviru navedenega postopka.

Če je postopek, v katerem je bila določena preživnina, potekal pred lokalnim civilnim sodiščem ali sodiščem splošne pristojnosti pri lokalnem civilnem sodišču, se izvršba opravi v tem postopku, če oddelek osrednje pristojnosti nima izvršilnega oddelka. Če obstaja izvršilni oddelek, ki je krajevno pristojen za območje, za katero je pristojno sodišče splošne pristojnosti ali lokalno civilno sodišče, pri katerem je bila obravnavana dajatvena tožba, je tak izvršilni oddelek pristojen za posebni postopek za izvršbo preživnine.

Kar zadeva izvršbo sodnih odločb, se predlog za izvršbo vložijo v ugotovitelni postopku, v katerem je bila izdana navedena sodna odločba, tudi če se izvršba ne opravi na sodišču, ki je izdalo izvršljivo sodno odločbo. Če je v takem primeru pristojen izvršilni oddelek, velja, da sodišče, ki je izdalo sodno odločbo, izvršilnemu oddelku takoj pošlje kopijo sodne odločbe, vloge, ki je podlaga za izvršbo, in spremno dokumentacijo.

Enako pravilo velja v primerih, ko izvršilni oddelek ne obstaja in je za postopek izvršbe pristojno lokalno civilno sodišče ali sodišče splošne pristojnosti.

Če postopka, v katerem je bila določena preživnina, ni vodilo sodišče, ampak matični urad, se krajevna pristojnost za posebni postopek za izvršbo preživnine določi v skladu z naslednjimi načeli:

postopek izvršbe je treba začeti pri sodišču, na območju katerega ima preživninski zavezanec prebivališče; lahko pa preživninski upravičenec izbere sodišče v kraju, v katerem je treba obveznost izpolniti, če prebiva na metropolitanskem območju Lizbone ali Porta in na istem metropolitanskem območju prebiva tudi preživninski zavezanec;

če je treba izvršbo zahtevati v kraju, v katerem ima stalno prebivališče dolжник, ki ne prebiva na Portugalskem, vendar ima tam sredstva, je pristojno sodišče, na območju katerega je premoženje.

V zvezi s stvarno pristojnostjo za izvršbo preživnine na podlagi sklepa matičarja veljajo naslednja pravila:

okrajno sodišče, oddelek za družinske zadeve in mladoletnike, je pristojno za pripravo postopka za izvršbo preživnine med zakoncema in nekdanjima zakoncema, za otroke ter polnoletne otroke in mladoletnike s popolno poslovno sposobnostjo ter za odločanje v njem. Ker pa v takem primeru zadevna ugotovitelna tožba ni bila obravnavana pri oddelku za družinske zadeve in mladoletnike, temveč pri matičnem uradu, lahko sodišča odločijo, da je pristojen izvršilni oddelek okrajnega sodišča.

Če izvršilnega oddelka ni, je za posebni postopek za izvršbo preživnine pristojno lokalno civilno sodišče ali sodišče splošne pristojnosti.

Opomba:

Nacionalna sodišča različno razlagajo zgoraj navedena pravila o pristojnosti.

6 Ali moram kot prosilec uporabiti posrednika za začetek postopka pred sodiščem (npr. odvetnika, osrednji ali lokalni organ itd.)? Če ne, kakšen je postopek?

Imenovanje odvetnika v postopku glede preživnine za otroka praviloma ni nujno, razen v fazi pritožbe. Odrasli vložniki ali vložniki s popolno poslovno sposobnostjo (na primer skrbnik otroka) lahko pred sodiščem nastopajo sami, če se postopek obravnava na prvi stopnji. Vendar pa je treba za otroka imenovati odvetnika, če interesi otroka nasprotujejo interesom njegovih staršev, pravnega zastopnika ali osebe, ki ji je otrok dejansko zaupan v varstvo in vzgojo, pa tudi, če otrok, ki je dovolj zrel, od sodišča zahteva imenovanje odvetnika.

Glede drugih preživninskih postopkov se uporabljajo splošna načela, navedena v nadaljevanju.

Imenovanje odvetnika je nujno: v zadevah, ki spadajo v pristojnost sodišč, za katere veljajo zgornje meje in pri katerih je dopustna redna pritožba; v zadevah, v katerih je pritožba vedno dopustna, ne glede na vrednost; v pritožbah in zadevah, vloženih pri višjih sodiščih.

Trenutno (leta 2022) je redno pravno sredstvo dopustno le, če vrednost spornega predmeta presega mejno vrednost sodišča, pri katerem je vloženo pravno sredstvo, izpodbijana odločba pa je za pritožnika neugodna v znesku, ki prav tako presega polovico mejne vrednosti navedenega sodišča. V primeru dvomov glede vrednosti škode stranke, ki ni uspela, se upošteva samo vrednost spornega predmeta. To pravno načelo ima različne izjeme, ki so navedene tudi v drugih posebnih pravnih določbah. Leta 2022, ob pregledu tega informativnega lista, v civilnih zadevah za sodišča veljajo naslednje mejne vrednosti: pritožbeno sodišče (*Tribunal da Relação*) – 30 000,00 EUR; sodišče prve stopnje (*Tribunal de Primeira Instância*) – 5 000,00 EUR.

Tudi če je imenovanje odvetnika obvezno, lahko odvetniški pripravniki, pravni zastopniki in stranke sami vložijo zahteve, v katerih se ne sprožijo pravna vprašanja.

7 Ali moram za začetek postopka plačati sodno takso? Če da, koliko ta znaša? Če so moja finančna sredstva nezadostna, ali lahko dobim brezplačno pravno pomoč?

Odgovor na to vprašanje je odvisen od tega, ali so se postopki za določitev preživnine obravnavali na sodišču ali matičnem uradu, in od tega, ali so stranke prejele pravno pomoč ali ne. Stroške zaračuna sodišče. Stroške zaračuna matični rad.

Plačilo stroškov je določeno v uredbi o stroških postopka.

Plačilo stroškov je določeno v [uredbi o stroških postopka](#).

Stroški vključujejo sodno takso, izdatke in stroške stranke – člen 529 [zakonika o civilnem postopku](#).

Izjeme

V skladu s členom 4(1), točki (i) in (l), [uredbe o stroških postopka](#):

Mladoletne osebe so oproščene plačila stroškov, če jih zastopa državni tožilec ali odvetnik, ki ga imenuje sodišče, v zadevah, ki se obravnavajo pri sodišču; prav tako so oproščene plačila taks v zadevah, ki jih obravnava matični urad.

Mladoletne osebe ali njihovi pravni zastopniki so oproščeni tudi plačila stroškov v pritožbenih postopkih zoper odločbe o uvedbi, prilagoditvi ali ukinitvi preživnine, ki so izdane v postopkih pred oddelkom za mladoletnike. Postopki pred oddelkom za mladoletnike, v katerih se lahko določi preživnina, so običajno postopki v zvezi s preživnino za otroka in postopki za ureditev starševske skrbi. Gre za posebne, nepravdne postopke.

V skladu s členom 15(1), točka (f), [uredbe o stroških postopka](#):

Stranke v postopku pred oddelkom za mladoletnike so oproščene vnaprejšnjega plačila sodnih taks, tudi v postopkih za določitev preživnine. V teh zadevah stranka sodne takse ne plača na začetku, ampak jo mora plačati v desetih dneh po izreku sodne odločbe v postopku o glavni stvari. To velja tudi, če sodna odločba še ni postala pravnomočna.

Razen v zgoraj navedenih primerih je stroške praviloma treba plačati. Edina izjema je, če stranka prejme pravno pomoč in/ali če se za zadevni postopek uporablja poglavje V Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2009, ki je navedena v nadaljevanju.

Povračilo stroškov

Razen v zgoraj navedenih izjemah je treba ob vložitvi tožbe za določitev preživnine plačati začetno sodno takso. Začetna sodna taksa ustreza predjumu za končne stroške.

Stroški vključujejo sodno takso, izdatke in stroške stranke.

Sodne takse

Za določitev zneska sodne takse, ki ga je treba plačati, je nujno poznati vrednost spornega predmeta, saj se sodna taksa izračuna na podlagi tega zneska v skladu z eno od preglednic, ki so priložene uredbi o stroških postopka.

Vrednost spornega predmeta za uporabo zgoraj navedenih preglednic iz členov 296 do 310 [zakonika o civilnem postopku](#)

Na primer:

vrednost postopka za določitev dokončne preživnine je enaka petkratniku letnega zneska, ki se zahteva v vlogi, kar pomeni, da je vrednost tega spornega predmeta enaka vsoti zahtevanega mesečnega plačila, pomnoženi s 60;

vrednost postopka za zavarovanje začasne preživnine ustreza zahtevanemu mesečnemu plačilu, pomnoženemu z 12;

vrednost postopka za razvezo zakonske zveze in postopka za ureditev izvajanja starševske skrbi, ki se poleg preživnine nanaša tudi na druga nematerialna upravičenja, znaša najmanj toliko kot mejna vrednost za pritožbeno sodišče, povečana za en cent (leta 2022: 30 000,01 EUR – člen 44 [zakona 62/2013](#)).

Stroški

V zvezi s stroški postopka veljajo naslednja pravila (člen 532 zakonika o civilnem postopku, ki je na voljo na spletnem mestu

[zakona št. 41/2013 z dne 26. junija 2013](#).

v zvezi z izdatki in stroški postopka, ki izhajajo iz preiskav (nadomestila izvedencev, poročila itd.), velja pravilo, da vsaka stranka plača stroške, ki jih je povzročila.

Če se izkaže, da je preiskava očitno nepotrebna ali zavlačevalna, stranka, ki jo je zahtevala, nosi zadevne stroške ne glede na uspeh ali odločitev o stroških.

Če je preiskava ali izdatek v interesu obeh strank, če obe pridobita enako korist ali če ni mogoče ugotoviti, katera od njiju ima interes, se obema strankama naloži enak delež stroškov.

Stroški strank

Člen 533 [zakonika o civilnem postopku](#) v zvezi s stroški strank določa naslednje: stroške stranke, ki je v sporu uspela, plača stranka, ki v sporu ni uspela, in sicer sorazmerno glede na delež, v katerem ni uspela.

Stroški strank vključujejo vnaprej plačane sodne takse, stroške, ki jih je stranka dejansko utrpela, nadomestilo in izdatke izvršitelja ter nagrado in izdatke pravnega zastopnika.

Obračun stroškov

Razen v zgoraj navedenih primerih, v katerih so stranke oproščene vnaprejšnjega plačila sodnih taks, sodni tajnik načeloma pripravi obračun stroškov šele po tistem, ko sodna odločba postane pravnomočna in se zoper njo ni mogoče več pritožiti, ter v skladu z izrekom sodne odločbe. Obračun se pošlje strankama.

Če v zvezi z obračunom ni ugovorov ali pritožb oziroma se ti rešijo, mora stranka, ki ni uspela, plačati dolgovani znesek, pri čemer se stranki, ki je uspela, po potrebi povrne vnaprej plačani znesek.

Stranka, ki ni uspela, plača stroške strank neposredno stranki, ki se ji ti stroški dolgujejo. Če stranka, ki ni uspela, prejema pravno pomoč, zadevne zneske stranki, ki se ji dolgujejo stroški, plača država – člen 26 [uredbe o stroških postopka](#).

Pravna pomoč v zadevah iz pristojnosti sodišč

Če vložnik nima sredstev za plačilo postopka, lahko prejme pravno pomoč. V skladu z nacionalno zakonodajo se lahko pravna pomoč dodeli le fizičnim osebam ali nepridobitnim pravnim osebam.

Shema pravne pomoči je določena v [zakonu št. 34/2004](#).

Posameznikom se lahko pravna pomoč dodeli v različnih oblikah: kot pravno svetovanje, oprostitev plačila sodnih taks in stroškov, obročno odplačevanje sodnih taks in stroškov, imenovanje pravnega zastopnika in plačilo njegove nagrade, imenovanje pravnega zastopnika in obročno odplačevanje njegove nagrade ter določitev izvršitelja.

Portugalski sistem pravne pomoči se v skladu z vsemi pogoji, kot so glede tega določeni, uporablja za vsa sodišča in vse vrste postopkov.

Vloga za pravno pomoč se vložijo na obrazcu. Ta se osebno vroči kateri koli javni službi zavoda za socialno varnost (*Instituto da Segurança Social IP*) ali se tja pošlje po pošti. Obrazce in navodila za njihovo izpolnjevanje zagotovi navedeni subjekt. Odgovor se po navadi prejme v 30 dneh. Praktične informacije in obrazci so na voljo na spletnem mestu [Proteção Jurídica – seg-social.pt](#)

Vložnik mora ob vložitvi tožbe začetni vlogi priložiti listinska dokazila o vnaprejšnjem plačilu sodne takse ali dodelitvi pravne pomoči v obliki oprostitve vnaprejšnjega plačila navedene takse. Če se pravna pomoč dodeli v obliki obročnega odplačevanja sodnih taks, je treba priložiti dokazila o tem in plačati dolgovani znesek – člena 14 in 15 [uredbe o sodnih stroških](#).

Stroški v zadevah iz pristojnosti matičnega urada

V zadevah, ki se obravnavajo pri matičnem uradu, so mladoletne osebe oproščene plačila taks, če jih zastopa državni tožilec ali odvetnik, ki ga imenuje sodišče.

Takse v zadevah, za katere so pristojni matični uradi, so določene v pravilniku o taksah za matične urade in notarje.

Leta 2022 na primer znaša taksa (določena v členu 18 [pravilnika o taksah za matične urade in notarje](#)), ki se plača v zadevah iz pristojnosti matičnih uradov: v postopku za sporazumno razvezo zakonske zveze ali prenehanje življenjske skupnosti (brez ureditve premoženja), vključno s sklepi o potrditvi sporazumov o preživnini med zakoncema ali za mladoletne otroke: 280 EUR;

v postopku dodelitve preživnine za polnoletnega otroka ali mladoletnika s popolno poslovno sposobnostjo: 120 EUR;

v postopku za spremembo sporazumov o preživnini: 100 EUR.

Ti zneski veljajo v letu 2022, ob posodobitvi tega informativnega lista, in se lahko spremenijo. Zato je treba v vsakem primeru posebej preveriti nacionalno zakonodajo.

Pravna pomoč v zadevah iz pristojnosti matičnega urada

Pri zadevah, ki se obravnavajo pri matičnem uradu, se pravna pomoč uporablja samo v dveh primerih: za imenovanje odvetnika in plačilo njegove nagrade; za imenovanje odvetnika in obročno odplačevanje njegove nagrade.

Poleg tega so za posamezne vložnike, ki lahko dokažejo, da so v finančni stiski, nekateri akti, ki jih izdajajo matični uradi, brezplačni.

Finančno stisko je mogoče dokazati: z dokumentom, ki ga izda pristojni upravni organ; z izjavo, ki jo poda javni socialnovarstveni zavod, v katerega je bil posameznik sprejet.

V teh primerih so brezplačni naslednji dokumenti: dokumenti matičnih uradov ali potrdila o državljanstvu; zapisniki in izjave v zvezi z njimi; potrebni dokumenti in pojasnila o postopkih za njihovo pridobitev; potrdila, potrebna za kateri koli namen.

Enako velja v zadevah, za katere je pristojen matični urad in v katerih je bila določena preživnina.

8 Kakšno preživnino običajno dodeli sodišče? Kako se izračuna znesek preživnine? Ali lahko sodišče svojo odločitev spremeni, če se spremenijo življenjski stroški ali družinske okoliščine? Če da, kako (npr. s pomočjo sistema samodejne indeksacije)?

Preživnina se praviloma določi kot mesečno denarno plačilo, razen če ni drugače dogovorjeno ali zakonsko določeno ali če obstajajo razlogi, ki utemeljujejo izredne ukrepe. Če oseba, ki mora plačati preživnino, na primer dokaže, da ne more plačati preživnine v denarni obliki, ampak le v obliki hiše in družbe, se lahko izjemoma določi tudi tak način plačila.

Izračun preživnine

Preživninsko obveznost in izračun preživnine urejajo členi 1871 do 1880, 1905 in 2003 do 2023 [civilnega zakonika](#).

Preživnina je sorazmerna s sredstvi preživninskega zavezanca in potrebami preživninskega upravičenca. Pri določanju preživnine se prouči tudi zmožnost preživninskega upravičenca, da se preživlja sam.

Potrebe preživninskega upravičenca so odvisne od tega, ali gre za otroka, polnoletnega otroka, ki nadaljuje usposabljanje ali šolanje, ali za odraslo osebo. To je bilo navedeno že v odgovoru na vprašanje 1.

Kar zadeva sredstva preživninskega zavezanca, ki jih je treba upoštevati, je treba opozoriti na posebna merila, ki se uporabljajo, in sicer ali se preživnina določa za otroka ali nekdanjega zakonca.

Določitev preživnine za otroka

Dolžnost plačevanja preživnine za otroka je temeljna dolžnost staršev. Izhaja neposredno iz člena 36(5) ustave Portugalske republike.

Preživnina za otroka mora biti sorazmerna s sredstvi preživninskega zavezanca.

V skladu z vodilno sodno prakso portugalskega vrhovnega sodišča (*Supremo Tribunal de Justiça*) mora sodišče pri izračunu zneska preživnine za otroka upoštevati ne samo višino dohodka zavezanca, ampak celovito in na splošno tudi njegov družbeni status, zmožnost za delo, dolžnost dejavnega prizadevanja za poklic, ki mu omogoča, da izpolni take dolžnosti, in vsa njegova sredstva.

Določitev preživnine za nekdanjega zakonca

Sodišče mora pri določitvi zneska preživnine za nekdanjega zakonca upoštevati trajanje zakonske zveze, prispevek k družinskim financam, starost in zdravstveno stanje zakoncev, njuno poklicno usposobljenost in možnost zaposlitve, čas, ki ga bosta morala nameniti vzgoji njunih skupnih otrok, njun dohodek in druge prihodke, ponovno sklenitev zakonske zveze ali življenje v zunajzakonski skupnosti in na splošno vse okoliščine, ki vplivajo na potrebe zakonca, ki prejema preživnino, ter možnosti preživninskega zavezanca.

Nacionalna sodna praksa večinoma določa, da zakonec kot preživninski upravičenec nima pravice zahtevati ohranitve življenjskega standarda, ki ga je užival med zakonsko zvezo.

Datum zapadlosti preživnine

Preživnina, določena s sodno odločbo, zapade z datumom vložitve tožbe. Preživnina, ki sta jo stranki določili sporazumno in je bila potrjena z odločbo sodišča ali matičarja, zapade na datum, ko zavezanec zamuja z izpolnitvijo svoje obveznosti. Zavezanec zamuja z izpolnitvijo svoje obveznosti, če je ne izpolni na datum, določen za plačilo, če pa ta ni določen, pa ko se od njega zahteva plačilo. Brez poseganja v zgoraj navedene primere portugalsko pravo ne omogoča retroaktivne določitve preživnine.

Prilagoditev predhodno določene preživnine

Če se po določitvi preživnine okoliščine spremenijo, se preživnina lahko prilagodi ali ukine.

Če ne poteka poseben postopek za izvršbo preživnine, se vloga za prilagoditev ali ukinitve preživnine vložijo hkrati z dajatveno tožbo. Če poteka poseben postopek za izvršbo preživnine, se vloga za prilagoditev ali ukinitve preživnine združi s postopkom izvršbe.

Preživninski zavezanec lahko zahteva znižanje ali ukinitve preživnine, če se na primer zmanjšajo njegova finančna sredstva, povečajo sredstva preživninskega upravičenca ali če preživninski upravičenec postane polnoleten ali sposoben, da prispeva k svojemu preživljanju.

Preživninski upravičenec lahko zahteva povišanje preživnine, če se na primer poslabša njegov gospodarski položaj, če se spremenijo njegove družinske razmere, povečajo njegove potrebe ali zvišajo življenjski stroški, preživninski zavezanec pa to zvišanje lahko pokrije in bi ga tudi moral (ker se je na primer zvišala tudi njegova plača).

Samodejna posodobitev

V odločbi o določitvi zneska preživnine se lahko določi, da se dodeljeni znesek redno (običajno letno) samodejno posodablja zaradi pokritja naraščajočih življenjskih stroškov.

Posodobitev lahko temelji na zvišanju stopnje inflacije, ki jo letno objavi nacionalni statistični inštitut (*Instituto Nacional de Estatística*), ali zvišanju določene obrestne mere, ki jo navede sodišče. Lahko pa se določi tudi fiksno letno zvišanje zneska, določenega v odločbi.

Sodnik po lastni presoji določi samodejno posodabljanje in za to izbere ustrezen način. Samodejno posodabljanje se lahko določi tudi s potrjenim sporazumom med strankama.

Začasna preživnina

Poleg dokončne preživnine se lahko določi tudi začasna preživnina.

Če dokončna preživnina še ni bila določena, lahko sodišče na zahtevo preživninskega upravičenca ali po uradni dolžnosti, če gre za mladoletno osebo, dodeli začasno preživnino, ki jo določi po lastni presoji. Začasna preživnina se nikoli ne povrne. Plačuje se tako dolgo, dokler ni končan postopek o glavni stvari za določitev zneska dokončne preživnine. Dokončna preživnina zapade, ko je določena.

Če poteka postopek za nesporazumno razvezo zakonske zveze, lahko sodnik določi začasno preživnino za enega od zakoncev ali otroke, dokler traja postopek. Sodnik lahko tudi med postopkom za ureditev starševske skrbi določi začasno preživnino za mladoletne otroke. V navedenih primerih se lahko začasna preživnina določi na obravnavi med samimi postopki.

Lahko pa se določi tudi med začasnim postopkom, ki se združi s postopkom o glavni stvari, v katerem se določi dokončna preživnina.

9 Kako in komu se plača preživnina?

Preživnina se plača pod pogoji iz sodne odločbe ali sporazuma med strankama, ki ga potrdi sodišče, osebi, določeni v taki odločbi ali sporazumu.

Če je upravičenec poslovno sposobna odrasla oseba ali otrok s popolno poslovno sposobnostjo, se preživnina praviloma plačuje neposredno njemu.

Če pa je upravičenec odrasla oseba, ki nima poslovne sposobnosti, se preživnina plačuje stranki, ki je v skladu z zakonom dolžna uveljavljati finančne pravice v imenu upravičenca (skrbniku, zastopniku ali sodnemu upravitelju premoženja); preživnino lahko prejema celo ustanova.

Če je upravičenec mladoletna oseba, se preživnina plačuje osebi, ki ima pravico do varstva in vzgoje otroka, to pa je lahko eden od staršev, drug družinski član, tretja oseba (rejniška družina) ali vodja ustanove, ki ji je mladoletna oseba zaupana.

Zakon ne določa načinov plačila, zato se stranki lahko o tem dogovorita. Če se ne, sodišče določi način, ki je najbolj praktičen in poceni za osebo, ki plačuje oziroma prejema preživnino.

Mesečna preživnina se običajno plačuje v denarju in jo je treba preživninskemu upravičencu plačati na začetku meseca, za katerega se plačuje.

Čas in kraj plačila se določita v sporazumu ali odločbi o določitvi preživnine. Če nista določena, veljajo dodatna pravila iz civilnega zakonika. Ta pravila načeloma določajo, da če ni določeno drugače:

se preživnina, ki se plačuje v denarju, ob zapadlosti plača v kraju, kjer ima upravičenec prebivališče;

ker plačila ustrezajo mesecem gregorijanskega koledarja, lahko upravičenec zahteva plačilo kadar koli od prvega dne zadavnega meseca.

Preživnina se najpogosteje plačuje z bančnim nakazilom ali pologom na bančni račun, lahko se pošlje tudi poštna nakaznica ali ček ali pa se denar izroči osebno.

10 Če preživninski zavezanec ne plača prostovoljno, kakšen postopek je potrebno sprožiti, da se ga prisili k plačilu?

Če preživninski zavezanec ne izpolnjuje obveznosti, lahko preživninski upravičenec uporabi civilnopravne in kazenskopravne izvršilne ukrepe.

Civilnopravni izvršilni ukrepi

Obravnava pred izvršbo

V primeru preživnine za otroka, določene v postopku za izvršbo preživnine ali postopku za ureditev starševske skrbi, zakon omogoča preživninskemu upravičencu obravnavo pred izvršbo.

Upravičenec do preživnine za otroka lahko zahteva obravnavo pred izvršbo, kot je določeno v členu 48

[splošnega režima civilnopravnega skrbniškega postopka](#) (*Regime Geral do Processo Tutelar Cível*), če so izpolnjeni naslednji pogoji: neizpolnjevanje obveznosti ali zamuda pri plačilu preživnine; preživninski zavezanec prejema redne prihodke iz zaposlitve, pokojnine, subvencij, provizij, deležev, honorarjev, premij, prispevkov ali iz drugih virov.

Vloga se združi s postopkom za ureditev izvajanja starševske skrbi ali postopkom za določitev preživnine za otroka, ki poteka pred sodiščem. Preživninski zavezanec se pozove k plačilu preživnine v desetih dneh od datuma njene zapadlosti. Če preživninski zavezanec ne priloži listinskih dokazil o plačilu, se plačila preživnine mesečno odtegujejo od njegove plače, pokojnine, dodatkov ali drugih prejemkov. V ta namen je subjekt, pristojen za izplačilo, pozvan k izvedbi mesečnega odtegljaja in njegovemu pologu neposredno na bančni račun, ki ga je navedel preživninski upravičenec. Odtegnjeni zneski krijejo tudi plačila preživnine, ko zapadejo v plačilo.

Po takem pozivu vse osebe ali subjekti, pristojni za obdelavo ali izplačevanje navedenega dohodka, s tem prevzamejo vlogo potrjenih oseb, ki se jim odtegnjeni zneski preživnine izročijo v hrambo. Če ne odtegnejo dogovorjenega zneska, se tako zoper njih v okviru postopka, ki poteka, vložijo predlog za izvršbo.

Odtegnjeni zneski ne vključujejo preživnine, ki se je nabrala pred pozivom preživninskega zavezanca k plačilu. Zajemajo pa plačila preživnine, ki bodo zapadla. Za izterjavo preživnine, ki se je nabrala pred pozivom, danim na tej obravnavi, mora preživninski upravičenec začeti postopek izvršbe. Če se preživnina dolguje mladoletnim osebam, ima upravičenec torej vso pravico, da hkrati začne obravnavo pred izvršbo (za plačilo zneskov, ki bodo zapadli) in poseben postopek za izvršbo preživnine (za plačilo zapadlih zneskov).

Obravnava pred izvršbo ni pogoj za začetek izvršbe. Je samo alternativna možnost izvršbi. Ugovor ni dovoljen, ima pa preživninski upravičenec po drugi strani na voljo bolj omejena pravna sredstva kot pri izvršbi, saj lahko zahteva samo odtegljaje od plač, pokojnin, dodatkov ali podobnih rednih dohodkov (ne more pa zahtevati zasega premoženja, bančnih vlog ali upniških pravic).

Če se preživnina dolguje mladoletnim osebam, lahko preživninski upravičenec kar neposredno začne poseben preživninski postopek, kot je določen v zakoniku o civilnem postopku. Tako lahko z eno tožbo v celoti izterja zneske, ki so ali bodo zapadli. Preživninski upravičenec lahko pri tožbi za izvršbo uporabi širša izvršilna pravna sredstva, kot sta zaseg in rubež dohodka. Potek tega postopka je pojasnjen v nadaljevanju.

Obravnava zaradi neizpolnjevanja obveznosti

V primeru preživnine za otroka, določene v postopku za ureditev starševske skrbi, zakon omogoča preživninskemu upravičencu tudi obravnavo zaradi neizpolnjevanja obveznosti, kot je določeno v členu 41 [splošnega režima civilnopravnega skrbniškega postopka glede varstva in vzgoje otrok](#) (*Regime Geral do Processo Tutelar*).

Namen obravnave je, da upravičenec od sodišča zahteva odreditev posebnih ukrepov, da se zagotovi izpolnitev obveznosti, in osebi, ki obveznosti ni izpolnila, naloži plačilo globe. Zahteva se združi s postopkom, sodišče pa starša povabi na sestanek ali toženca pozove, naj se v petih dneh izreče o navedbah.

Starša se lahko dogovorita o spremembi predpisanega režima. Če dogovora ne skleneta, sodnik začasno odloči o zahtevi in napoti stranke na mediacijo ali posebno strokovno obravnavo. Če dogovora še vedno ni mogoče skleniti, sta starša pozvana k predložitvi vlog in zahtevanju dokazil. Temu sledijo navajanje dokazov, sojenje in izrek sodne odločbe.

Poseben postopek za izvršbo preživnine

V vseh primerih zamude pri plačilu preživnine lahko preživninski upravičenec začne poseben postopek za izvršbo preživnine v skladu s členi 933 do 937 [zakonika o civilnem postopku](#). Ta možnost obstaja ne glede na to, ali se preživnina dolguje otrokom ali odraslim osebam, in ne glede na to, ali je dokončna ali začasna.

Vložnik lahko v okviru posebne izvršbe preživnine zahteva: dodelitev deleža zneskov, plač ali pokojnin, ki jih prejema druga stranka, ali prenos dohodka preživninskega zavezanca.

Prisoditev ali rubež se opravi neodvisno od zasega in je namenjen kritju plačila zapadlih zneskov in zneskov, ki bodo zapadli.

Kadar vložnik zahteva prisoditev zneskov, plač ali pokojnin, je organ, pristojen za njihovo izplačilo ali obdelavo zadavnih plačil, obveščen, da mora prisojeni del izplačati neposredno vložniku. Prisojeni znesek je treba vsak mesec položiti na bančni račun vložnika, ki mora številko računa navesti v začetnem zahtevku.

Če vložnik zahteva rubež dohodka, mora določiti premoženje, na katero se nanaša, izvršitelj pa odredi rubež premoženja, ki naj bi zadoščal za poplačilo zapadle preživnine in preživnine, ki bo zapadla. Toženec se lahko v ta namen zaslíši.

Če se po izvedbi rubeža izkaže, da zarubljeni dohodek ne zadošča, lahko vložnik opredeli drugo premoženje. Če pa se izkaže, da dohodek presega dolgovano, mora vložnik presežek takoj po prejemu vrniti preživninskemu zavezancu. Preživninski zavezanec lahko tudi zahteva, naj se rubež omeji na del premoženja ali prenese na drugo premoženje.

Dodeljeni zneski ali vrednost prenosa dohodka morajo zadoščati za kritje zapadlih plačil, zamudnih obresti, če jih preživninski upravičenec zahteva, plačil, ki bodo zapadla, in samodejnih posodobitev, če so bile določene.

Preživninski upravičenec lahko še vedno zahteva zaseg premoženja preživninskega zavezanca. Zaseg lahko vključuje premično in nepremično premoženje, bančne vloge, upniške pravice, gospodarske obrate ali delnice družbe.

Če se zaseženo premoženje proda za poplačilo preživninskega dolga, se lahko vračilo presežka preživninskemu zavezancu odredi le, če je plačilo preživnine, ki bo zapadla, zagotovljeno v obsegu, ki se sodniku zdi ustrezen, razen če se položi varščina ali drugo ustrezno jamstvo.

Preživninskega zavezanca je treba pozvati na sodišče šele po opravljenem zasegu/prisoditvi/rubežu dohodka. Če preživninski zavezanec ugovarja izvršbi ali zasegu, to ne zadrži izvršbe.

V primeru zahteve za spremembo ali ukinitve plačevanja preživnine, ko posebna izvršba preživnine še poteka, se zahteva za spremembo ali ukinitve združi z izvršbo.

Evropski nalog za izvršbo

V primeru neupoštevanja dogovora o preživnini, ki izhaja iz javne listine, sklenjene pred upravnimi organi, ali listine, ki jo overijo taki organi, v državi članici, ki je ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, se lahko preživninski upravičenec sklicuje na Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 805/2004 z dne 21. aprila 2004 o uvedbi evropskega naloga za izvršbo nespornih zahtevkov (člen 4(3), točka (b), navedene uredbe in člen 68(2) Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008).

Kazenskopравни izvršilni ukrepi

V členu 250 [kazenskega zakonika](#) je kršitev preživninskih obveznosti opredeljena kot kaznivo dejanje, za katero je zagrožena zaporna kazen od enega meseca do dveh let ali denarna kazen do 240 dni, odvisno od primerov, ki so v njem navedeni.

Za začetek kazenskega postopka je treba vložiti pritožbo.

Če zavezanec nato izpolni obveznost, lahko sodišče odloži kazen ali jo v celoti ali delno odpravi, če je zavezanec še ni odslužil.

11 Na kratko opišite vse omejitve izvrševanja, zlasti predpise o varstvu preživninskega zavezanca ter o prekluzivnih in zastaralnih rokih v vašem nacionalnem sistemu izvrševanja.

Pravila, ki se uporabljajo za rubež sredstev ali pravic, ter ustrezne omejitve in razlogi za ugovor so določeni v členih 735 do 783 [zakonika o civilnem postopku](#).

Načeloma so lahko predmet izvršbe vsa zavezančeva zasegljiva sredstva, na katerih je v skladu z materialnim pravom mogoča izvršba. Zaseg je omejen na sredstva, ki so potrebna za poplačilo dolga, ki se izvršuje, in predvidene stroške izvršbe.

Poleg tega zakon določa omejitve glede zasega in zastaralne roke za preživninske obveznosti, ki so navedeni v nadaljevanju.

Omejitve glede zasega

Nekaterih vrst premoženja ni mogoče zaseči v nobenih okoliščinah (absolutno nezasegljiva sredstva), druge je mogoče zaseči samo v nekaterih okoliščinah (relativno nezasegljiva sredstva), tretje pa samo deloma (deloma zasegljiva sredstva).

Sredstva, ki jih ni mogoče zaseči

Poleg blaga, ki je iz zasega izvzeto s posebno določbo, imajo brezpogojno imuniteto pred zasegom tudi:

neodtujljivi predmeti ali pravice;

sredstva v javni lasti države in drugih javnih pravnih oseb;

predmeti, katerih zaseg bi bil nemoralen ali finančno neupravičen, ker je njihova tržna vrednost neznatna;

predmeti, ki so posebej namenjeni za verske obrede;

grobnice;

pripomočki in predmeti, ki so nujni za invalide in namenjeni negovanju bolnikov.

Sredstva, ki so razmeroma zaščiteni pred zasegom

Naslednje premoženje je relativno nezasegljivo:

iz zasega so izvzeta sredstva države in drugih javnih pravnih oseb, imetnikov koncesij za javne gradnje ali storitve in sredstva dobrodelnih organizacij, ki so posebej dodeljena za javne namene, razen če je izvršba povezana s plačilom dolga s stvarnim jamstvom;

iz zasega so izvzeti tudi delovno orodje in predmeti preživninskega zavezanca, nujni za opravljanje zavezančeve poklicne dejavnosti ali poklicnega usposabljanja, razen če preživninski zavezanec navede, da se lahko zasežejo, če je izvršba povezana s plačilom nakupne cene ali stroškov popravila teh predmetov ali če se zasežejo kot opredmetena sredstva gospodarskega podjetja;

iz zasega so izvzeta tudi sredstva, ki so nepogrešljiva za domače gospodinjstvo stranke, zoper katerega se predlaga izvršba, razen če je izvršba povezana s plačilom teh sredstev ali plačilom stroškov za njihovo popravilo.

Denarnih zneskov ali bančnih vlog, ki izhajajo iz poplačila nezasegljive terjatve, ni mogoče zaseči, tako kot ni bilo mogoče zaseči prvotne terjatve.

Za izterjavo preživninske terjatve se uporabljajo zgoraj navedena pravila o absolutni in relativni zasegljivosti.

Znesek, ki ga je mogoče zaseči pri delnem zasegu premoženja med izvršbo preživnine, je praviloma višji kot pri izvršbi na podlagi drugih zahtevkov, kot bo pojasnjeno v nadaljevanju.

Deloma zasegljiva sredstva

Zaseči ni mogoče dveh tretjin neto plač, periodičnih zneskov, ki se prejemajo kot pokojnina, ali katerih koli drugih socialnih prejemkov, zavarovalnine, odškodnine za nesrečo ali rente ali katerega koli drugega plačila, ki preživninskemu zavezancu zagotavlja preživetje.

Za to nezasegljivost veljata zgornja meja, ki ustreza trem nacionalnim minimalnim plačam v času posameznega zasega, in spodnja meja, ki ustreza eni nacionalni minimalni plači, če zavezanec nima drugega dohodka. Če se neporavnani dolgovi nanašajo na preživnino, je nezasegljiv samo znesek, ki je enak polni pokojnini, za katero se ne plačujejo prispevki.

Pri zasegu gotovine ali dobroimetja na banki ni mogoče zaseči zneska, ki je enak eni nacionalni minimalni plači, ali v primeru preživninskih obveznosti zneska, ki je enak polni pokojnini, za katero se ne plačujejo prispevki.

Nezasegljivosti, ki je določena za plače ali periodična plačila, ni mogoče kombinirati z nezasegljivostjo, ki je določena za gotovino ali dobroimetje na banki.

Če se navedena pravila o zasegljivosti ne upoštevajo, lahko preživninski zavezanec vloži ugovor zoper zaseg.

Zastaralni roki

Zastaralni rok za preživninske zahtevke je določen v členih 303, 310, 313, 314, 320 in 323 [civilnega zakonika](#).

Portugalski civilni zakonik določa petletni zastaralni rok za zapadla plačila preživnine (člen 310(f) civilnega zakonika). To pomeni, da pet let po roku za plačila preživnine pravica do teh plačil zastara zaradi neuporabe. Zastaralni rok se prekine z vabilom na obravnavo v sodnem postopku, ki se nanaša na plačila preživnine. Preživninski zavezanec se lahko odpove zastaranju po izteku zastaralnega roka. Ker gre za domnevni zastaralni rok, ga je mogoče izpodbijati z izrecnim ali tihim priznanjem. Sodišče ne sme na lastno pobudo določiti zastaralnega roka; da bi bil ta učinkovit, je treba uveljaviti ugovor zastaranja. Zastaralni rok v primeru preživnine za otroka ne začne teči ali ne teče, ko otrok nima zastopnika. Tudi če otrok ima zastopnika, se zastaralni rok ne izteče prej kot eno leto od datuma, ko je otrok postal polnoleten.

Portugalsko civilno procesno pravo ne določa zastaralnega roka, po izteku katerega preživninski upravičenec ne more več začeti postopka za izvršbo preživnine. Zastarana plačila preživnine so torej še vedno lahko predmet izvršbe. V tem primeru sodišče morda ni uradno seznanjeno z zastaranjem.

Zastaranje je učinkovito, če se nanj sklicuje preživninski zavezanec, ki lahko na tej podlagi ugovarja izvršbi.

Ugovor zoper zaseg

V členih 784 in 785 [zakonika o civilnem postopku](#) so določena naslednja pravila:

Splošni rok za vložitev ugovora zoper zaseg je deset dni od datuma, ko je preživninski zavezanec obveščen o zasegu. Splošni rok za vložitev ugovora zoper izvršbo je 20 dni od vročitve naloga preživninskemu zavezancu.

V primeru posebnega postopka za izvršbo preživnine se preživninskemu zavezancu vroči nalog v zvezi s tožbo za izvršbo šele po izvedenem zasegu, dodelitvi ali rubežu dohodka. Ob vročitvi naloga je hkrati obveščen tudi o že opravljenem zasegu.

V primeru obravnave pred izvršbo pri oddelku za mladoletnike se preživninski zavezanec o prenosu dohodka obvesti, preden se mu ta odredi, vendar mu ne more ugovarjati. Lahko le predloži listinska dokazila o plačilu.

12 Ali obstaja organizacija ali organ, ki mi lahko pomaga v postopku pridobitve preživnine?

V primeru preživnine za otroka lahko državni tožilec začne ustrezen postopek za določitev preživnine. O potrebi po določitvi ali prilagoditvi preživnine za otroka lahko državnega tožilca obvesti kdor koli. V ta namen ima državni tožilec pri vsakem sodišču organizirano dežurno službo.

13 Ali lahko organizacije (vladne ali zasebne) namesto preživninskega zavezanca v celoti ali delno vnaprej plačajo preživnino?

Da, v primeru preživnine za otroka. Imenuje se jamstveni sklad za preživnino za mladoletnike (*Fundo de Garantia de Alimentos Devidos a Menores*, v nadaljnjem besedilu: jamstveni sklad). Upravlja ga zavod za finančno upravljanje socialne varnosti IP (*Instituto de Gestão Financeira da Segurança Social IP*).

Jamstvo za preživnino za otroke ureja [zakon 164/99](#).

Sklad je pristojen za zagotavljanje plačila – do določene zgornje meje – preživnine za mladoletne osebe. Plačilo se izvede na podlagi odredbe pristojnega sodišča.

Zahteve

Za sprostitvev sredstev iz jamstvenega sklada morajo biti izpolnjene naslednje zahteve:

mladoletna oseba mora prebivati na Portugalskem;

plačila preživnine morajo biti določena s sodno odločbo (odločbe matičarja o določitvi preživnine v zadevah, za katere je pristojen, imajo enak učinek kot sodne odločbe);

preživninski zavezanec zamuja z izpolnitvijo obveznosti;

predhodno je že bila opravljena obravnava pred izvršbo iz člena 48 splošnega režima civilnopravnega skrbniškega postopka glede varstva in vzgoje otrok; v skladu z nacionalnim pravom, kot se spreminja, je mogoče to zahtevo izpolniti tudi z vložitvijo vloge, na podlagi katere se opravi obravnava zaradi neizpolnjevanja preživninskih obveznosti, kot je določeno v členu 41 splošnega režima civilnopravnega skrbniškega postopka glede varstva in vzgoje otrok, ali poseben postopek za izvršbo preživnine;

otrokov bruto dohodek ne sme presežati vrednosti indeksa socialne podpore (*IAS – Indexante dos Apoios Sociais*);

dohodek druge osebe, ki ji je bil otrok dodeljen v oskrbo, ne presega stopnje IAS (to pomeni, da dohodek na člana gospodinjstva mladoletne osebe ne presega stopnje IAS).

Leta 2022, ob posodobitvi tega informativnega lista, referenčna stopnja IAS znaša 443,20 EUR. Znesek IAS se načeloma letno posodablja; znesek, ki se uporablja, bi bilo treba vedno preveriti v ustrezni nacionalni zakonodaji.

Omejitve glede plačila

Če je izpolnjevanje zgoraj navedenih zahtev potrjeno, država jamči za mesečna plačila preživnine do zgornje meje, ki je navedena v nadaljevanju.

Za posameznega preživninskega zavezanca izplačana mesečna plačila preživnine ne smejo preseči 1 IAS, ne glede na število mladoletnih otrok.

V okviru te zgornje meje mora vrednost plačil, za katera jamči jamstveni sklad, določiti sodišče. Pri določitvi te vrednosti sodišče upošteva finančno zmožnost gospodinjstva, znesek preživnine, ki je določen, in posebne potrebe otroka.

Jamstveni sklad ne jamči za zapadla plačila. Plačila, za katera jamči jamstveni sklad, zapadejo prvega dne v mesecu, ki sledi mesecu, v katerem je bila z odločbo sodišča določena zajamčena vrednost.

Plačilo je zajamčeno, dokler preživninski zavezanec ne začne dejansko izpolnjevati obveznosti.

Plačila iz jamstvenega sklada prenehajo, ko otrok dopolni 18 let.

Otroci, vključeni v javne ali zasebne nepridobitne ustanove za socialno podporo, ki jih financirajo država, pravne osebe javnega in zasebnega prava ali izvajalci gospodarske javne službe, izobraževalni vzgojno-varstveni zavodi in centri za pridržanje, niso upravičeni do plačil preživnine, za katera jamči jamstveni sklad.

Obravnava

Vloge za določitev zneskov, ki jih plača jamstveni sklad, se sodišču predložijo med postopkom zaradi neizpolnjevanja obveznosti. Vloži jih lahko državni tožilec ali preživninski upravičenec.

Sodnik odredi preiskavo na podlagi otrokovih potreb in nato določi znesek, ki ga izplača jamstveni sklad, v okviru zgoraj navedenih omejitev.

V primerih, ko je izplačevanje preživnine nujno, lahko sodnik določi začasno preživnino, za katero jamči jamstveni sklad do izdaje končne odločbe.

Preživninski upravičenec mora vsako leto dokazati, da še naprej izpolnjuje zahteve za jamstvo plačil iz jamstvenega sklada, sicer ta prenehajo.

Otrokov pravni zastopnik ali oseba, ki ji je bila dodeljena pravica do njegovega varstva in vzgoje, mora sodišče ali jamstveni sklad obvestiti o vseh spremembah v zvezi z neizpolnjevanjem obveznosti ali otrokovim položajem ali njunem prenehanju.

Jamstveni sklad prevzame pravice otroka, da v okviru plačil, ki jih je izvedel, zahteva povračilo od preživninskega zavezanca.

14 Če sem v tej državi članici, preživninski zavezanec pa stalno prebiva v drugi državi:

14.1 ali lahko dobim pomoč organa ali zasebne organizacije v tej državi članici?

Če je preživninski upravičenec na Portugalskem in želi izterjati preživnino v drugi državi članici Evropske unije, mora vložiti vlogo pri generalnem direktoratu za pravosodje (*Direcção Geral da Administração da Justiça*), ki je javni subjekt. Nacionalna zakonodaja za take namene ne določa posredovanja zasebne organizacije.

Generalni direktorat za pravosodje je portugalski osrednji organ za namene uporabe Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah (v nadaljnjem besedilu tudi: Uredba).

Ta uredba omogoča čezmejno izterjavo preživnine. Uredba se uporablja za odločbe, izdane v državah članicah Evropske unije (imenovanih tudi države članice), in odločbe, izdane v državah nečlanicah Evropske unije (imenovanih tudi tretje države). Uporablja se za odločbe o preživnini, izdane po začetku veljavnosti Uredbe, tj. po 18. juniju 2011, pa tudi za odločbe, izdane pred tem datumom. Vključuje izterjavo že zapadlih plačil in plačil, ki še bodo zapadla, samodejnih posodobitev, določenih z odločbo, in zamudnih obresti. Na podlagi Uredbe je mogoče izterjati preživnino, določeno z odločbo sodišča ali drugega pristojnega organa.

Vloga za izterjavo preživnine v drugi državi članici se vloži pri generalnem direktoratu za pravosodje tako, da se izpolnijo in priložijo ustrezni obrazci, priloženi Uredbi. Upravičenec mora priložiti nekatere dokumente in informacije, ki so lahko, kakor je ustrezno: potrdilo o sodni odločbi ali odločbi, s katero je bila določena dokončna preživnina, skupaj z obvestilom, da je odločba/sodna odločba postala pravnomočna in se zoper njo ni mogoče več pritožiti, in sicer na obrazcu iz Priloge I k Uredbi; dokument, iz katerega je razvidno, da je bil deležen ali bi lahko bil deležen pravne pomoči ali brezplačnega postopka; bančne podatke za polog izterjanih zneskov; rojstne liste mladoletnih otrok; potrdila o šolanju za polnoletne otroke; pooblastilo za zastopanje, dano osrednjemu organu; seznam dolgovanj zneskov.

Obrazec ali obrazci, ki jih je treba izpolniti, ter dokumenti in informacije, ki jih mora priložiti preživninski upravičenec, so navedeni v navodilih, ki so na voljo pri generalnem direktoratu za pravosodje. Kontaktni podatki tega organa so navedeni v odgovoru na vprašanje 14.2.

Vrste postopkov, ki jih je mogoče zahtevati od generalnega direktorata za pravosodje, so obravnavane v odgovoru na vprašanje 15.4.

14.2 Če je to mogoče, kako lahko stopim v stik s tem organom ali zasebno organizacijo?

Kontaktni podatki portugalskega osrednjega organa:

Generalni direktorat za pravosodje (*Direção-Geral da Administração da Justiça*)

D. João II, 1.08.01 D/E

1990-097 LIZBONA – PORTUGALSKA

Tel.: +351 217906500

E-naslov: correio.dsycji@dgaj.mj.pt

Spletno mesto: <http://www.dgaj.mj.pt/>

Jeziki: portugalsčina, španščina, francoščina in angleščina.

15 Če sem v drugi državi, preživninski zavezanec pa je v tej državi članici:

15.1 ali lahko vložim zahtevek neposredno pri takem organu ali zasebni organizaciji v tej državi članici?

Generalni direktorat za pravosodje kot osrednji organ na podlagi navedene Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 zagotavlja potrebno podporo, kot je opisano v odgovoru na vprašanje 14.1.

Če je preživninski upravičenec v drugi državi članici in želi uporabiti enega od postopkov iz Uredbe, mora vložiti vlogo pri osrednjem organu, ki ga je imenovala država članica, v kateri je. Ta osrednji organ vlogo nato posreduje portugalskemu osrednjemu organu, ta pa jo posreduje pristojnemu nacionalnemu sodišču.

15.2 Če je to mogoče, kako se lahko obrnem na ta organ ali zasebno organizacijo in kakšno pomoč lahko dobim?

Če je vložnik v drugi državi članici, lahko naveže stik z generalnim direktoratom za pravosodje prek osrednjega organa države članice, v kateri je. Zagotoviti je mogoče naslednjo pomoč.

Za izterjavo preživnine, določene z odločbo, ki je bila izdana v drugi državi članici, Uredba določa tri različne sklope pravil:

- (i) pravila, ki se uporabljajo za odločbe, izdane v državi članici, ki jo zavezuje Haaški protokol iz leta 2007 (kot je v primeru Portugalske);
- (ii) pravila, ki se uporabljajo za odločbe, izdane v državi članici, ki je ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007;
- (iii) pravila, ki se uporabljajo za odločbe, izdane v vseh državah članicah.

Odločbe, na katere se nanaša točka (i):

se v zaproseni državi članici priznajo brez možnosti ugovora;

zanje velja odprava eksekvatur; so neposredno izvršljive v zaproseni državi članici;

omogočajo preživninskemu upravičencu, da predlaga ukrepe zavarovanja, ki jih določa zakonodaja zaprosene države članice.

Odločbe, na katere se nanaša točka (ii):

se priznajo v zaproseni državi članici, razen se dokaže obstoj katerega od razlogov za zavrnitev priznanja iz Uredbe;

če so izvršljive v državi članici izvora, lahko preživninski upravičenec zahteva, naj sodišče ali pristojni organ zaprosene države članice prizna njihovo izvršljivost v skladu s postopkom iz Uredbe;

priznanje izvršljivosti se lahko nanaša samo na del odločbe.

Odločbe, na katere se nanaša točka (iii):

so lahko začasno izvršljive, če država članica izvora odloči, da morebitna pritožba zoper odločbo ne bo imela odložilnega učinka;

če preživninski upravičenec uveljavlja odločbo v zaproseni državi članici, mora dokazati njeno verodostojnost z izpolnitvijo obrazcev in zahtev iz Uredbe; preživninski upravičenec mora po potrebi priložiti prevod odločbe;

sodna odločba se izvrši v skladu z zakonodajo zaprosene države članice;

sodne odločbe v nobenem primeru ni dovoljeno preverjati glede vsebine v zaproseni državi članici;

stroški uporabe Uredbe nimajo prednosti pred izterjavo neplačane preživnine.

Člen 56 Uredbe določa postopke, ki so na voljo preživninskim upravičencem. V nekaterih primerih ti postopki vključujejo odločbe držav članic in odločbe tretjih držav.

Natančneje, preživninski upravičenec lahko:

od države članice zahteva priznanje in razglasitev izvršljivosti odločbe, izdane v drugi državi članici;

vloži tožbo za določitev preživnine v zaproseni državi članici;

taki tožbi pridruži vlogo za ugotovitev sorodstvenega razmerja;

vloži tožbo za določitev preživnine v zaproseni državi članici, če se izkaže, da ni mogoče priznati ali izvršiti sodne odločbe, izdane v drugi državi;

zahteva spremembo odločbe, izdane v zaproseni državi članici;

zahteva spremembo odločbe, izdane v državi, ki ni zaprosena država članica.

Te postopke urejajo pravo in pravila o pristojnosti zaprosene države članice, če Uredba ne določa drugače. V takih primerih preživninskemu upravičencu pomaga in ga zastopa osrednji organ ali drug javni organ, organ ali oseba, ki jo imenuje zaprosena država članica.

16 Ali to državo članico zavezuje Haaški protokol iz leta 2007?

Da, Portugalsko zavezuje Haaški protokol iz leta 2007. Zato se za preživninske sodne odločbe, izdane na Portugalskem, uporabljajo naslednja pravila iz Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008: členi 8, 13 in 17 do 22.

17 Če te države članice ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, kateri predpisi se po pravilih njenega mednarodnega zasebnega prava uporabijo za preživninski zahtevek? Katera so relevantna pravila mednarodnega zasebnega prava?

Na to vprašanje ni treba odgovoriti, saj je bilo na prejšnje vprašanje odgovorjeno pritrdilno.

18 Kakšna so pravila glede dostopa do sodnega varstva v čezmejnih primerih v okviru EU, v skladu s strukturo Poglavja V uredbe o preživninskih obveznostih?

Portugalsko nacionalno pravo – zakon št. 34/2004 – vsebuje pravila, s katerimi je zagotovljena podobna pravna pomoč, kot je določena v poglavju V Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008.

Kar zadeva fizične osebe, so do pravne pomoči upravičene naslednje osebe, če lahko dokažejo, da imajo ekonomske težave:

portugalski državljani in državljani Evropske unije;

tujci in osebe brez državljanstva z veljavnim dovoljenjem za prebivanje v državi članici Evropske unije;

tujci brez veljavnega dovoljenja za prebivanje v državi članici Evropske unije, če imajo na podlagi zakonov njihove države izvora enako pravico tudi portugalski državljani;

osebe s stalnim ali običajnim prebivališčem v državi članici Evropske unije, ki ni država članica, v kateri bo potekal postopek (čezmejni spori).

Nacionalna zakonodaja določa uporabo naslednjih meril za oceno ekonomskih težav fizičnih oseb:

vložniki, katerih dohodek gospodinjstva, upošteven za namene pravne pomoči, znaša največ tri četrtine referenčne stopnje socialne podpore, ne morejo kriti nobenih stroškov postopka, upravičeni pa bi morali biti tudi do določitve izvršitelja in brezplačnega pravnega svetovanja;

vložniki, katerih dohodek gospodinjstva, upošteven za namene pravne pomoči, je višji od treh četrtin referenčne stopnje socialne podpore in enak ali nižji od njenega dvainpolkratnika, lahko krijejo stroške pravnega svetovanja, za katero je treba vnaprej plačati nagrado, ne morejo pa takoj kriti stroškov postopka, zato so upravičeni do pravne pomoči v obliki obročnega odplačevanja in določitve izvršitelja;

za vložnike, katerih dohodek gospodinjstva, upošteven za namene pravne pomoči, je višji od dvainpolkratnika referenčne stopnje socialne podpore, se šteje, da imajo zadostna sredstva;

dohodek, ki je upošteven za namene pravne pomoči, je znesek, ki izhaja iz razlike med vrednostjo celotnega neto dohodka gospodinjstva in vrednostjo ustreznega odbitka za pravno pomoč (merila za izračun teh vrednosti so zakonsko določena);

za osebe, ki živijo v istem gospodinjstvu kot vložnik zahteve za pravno pomoč, se šteje, da spadajo v isto gospodinjstvo;

če ima vložnik ali kateri koli član njegovega gospodinjstva dobroimetje na bančnih računih in vrednostne papirje, sprejete v trgovanje na reguliranem trgu, katerih vrednost je višja od 24-kratnika referenčne stopnje socialne podpore, se šteje, da nima ekonomskih težav, ne glede na vrednost dohodka gospodinjstva, ki je upošteven za namene pravne pomoči;

vložnik lahko izjemoma in na podlagi ustrezno utemeljenih razlogov zahteva, naj se pri oceni ekonomskih težav upoštevajo samo njegov dohodek, sredstva in lastni tekoči izdatki ali dohodek, sredstva in tekoči izdatki zgolj nekaterih članov njegovega gospodinjstva;

v primeru spora z enim ali več člani gospodinjstva se pri oceni ekonomskih težav upoštevajo samo dohodek, sredstva in tekoči izdatki vložnika ali vložnika in nekaterih članov njegovega gospodinjstva, če zadevni vložnik tako zahteva;

če v določenem primeru vodi službe za socialno varnost, ki je pristojen za odločanje o dodelitvi pravne pomoči, meni, da bi uporaba meril, navedenih v predhodnih odstavkih, pomenila očitno zavrnitev dostopa do pravnega in sodnega varstva, lahko s obrazloženim sklepom odloči drugače, kot bi odločil na podlagi navedenih meril.

Pravno svetovanje stranki omogoča, da se posvetuje z odvetnikom in pridobi strokovne informacije o posameznem sporu, preden vloži tožbo pri sodišču ali jo izpodbija.

Dodeljena pravna pomoč ima lahko naslednje oblike:

oprostitve plačila sodnih taks in drugih stroškov, povezanih z zadevo;

obročno odplačevanje sodnih taks in drugih stroškov, povezanih z zadevo;

imenovanje odvetnika in plačilo njegove nagrade;

imenovanje odvetnika in obročno odplačevanje njegove nagrade;

imenovanje izvršitelja za izvedbo izvršilnih ukrepov (na primer zasega).

Pravna pomoč zajema posebne stroške, ki izhajajo iz čezmejne narave spora.

Zato v primeru vloge za pravno pomoč, ki jo državljani druge države članice vložijo v zadevi iz pristojnosti portugalskih sodišč, pravna pomoč vključuje stroške prevoda, tolmačenja in potne stroške oseb, ki morajo nastopiti pred sodiščem, če se zahteva njihova navzočnost in/ali sodišče meni, da jih ne bi bilo mogoče zaslišati drugače.

V primeru vloge za pravno pomoč, za katero zaprosi portugalski državljani, da lahko vložijo tožbo, za katero so pristojna sodišča druge države članice, pravna pomoč vključuje predpravno pomoč do začetka postopka v drugi državi članici ter stroške prevoda zahtevkov in drugih dokumentov.

Če prejemnik pravne pomoči s tožbo ne uspe, je sistem povračila vnaprejšnjih plačil in izdatkov stranke, ki je v pravdi uspela, enak za vse kategorije zgoraj navedenih posameznih upravičencev, brez razlikovanja med njimi.

Vendar v nacionalnem pravu obstajajo pravila, s katerimi je zagotovljena manj obsežna pravna pomoč, kot je določena v poglavju V Uredbe, zato jih je treba dopolniti s pravili iz Uredbe.

Na Portugalskem so mladoletne osebe oproščene plačila taks, če jih zastopa državni tožilec ali odvetnik, ki ga imenuje sodišče.

Mladoletne osebe ali njihovi pravni zastopniki so oproščeni tudi plačila stroškov v pritožbenih postopkih zoper odločbe o uvedbi, prilagoditvi ali ukinitvi preživnine, ki so izdane v postopkih pred oddelkom za mladoletnike.

Stranke v postopku pri oddelku za mladoletnike in v tožbah v zvezi s statusom oseb so oproščene vnaprejšnjega plačila sodnih taks. V skladu z nacionalno zakonodajo oseba postane polnoletna, ko dopolni 18 let.

Vnaprejšnjega plačila sodnih taks pa ni mogoče zahtevati v postopkih, začelih pri portugalskih sodiščih, za katere se uporablja Uredba. To velja ne glede na to, ali se postopki nanašajo na otroke ali odrasle, ne glede na vrsto postopka in ne glede na to, ali se zahteva glede preživnine prekriva z zahtevo v zvezi s statusom osebe (člen 44 Uredbe).

Če vložnik ni upravičen do pravne pomoči ali brezplačnega postopka, se lahko v takih postopkih plačilo sodne takse zahteva ob koncu. Poleg tega mora biti postopek iz člena 56 Uredbe, kadar se nanaša na obveznost staršev, da zagotovijo preživnino za otroka, mlajšega od 21 let (člen 46 Uredbe), popolnoma brezplačen.

Zgoraj navedena pravila iz Uredbe se neposredno uporabljajo in razširjajo obseg pravne pomoči, ki je zagotovljena z nacionalno zakonodajo.

19 Kakšne ukrepe ta država članica sprejme za zagotovitev izvajanja dejavnosti iz člena 51 uredbe o preživninskih obveznostih?

Generalni direktorat za pravosodje kot portugalski osrednji organ v skladu z zgoraj navedenim členom 51 Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 zagotavlja pomoč v postopkih, navedenih v Uredbi, in v ta namen sprejme vse ustrezne ukrepe.

Izvršni direktor je pristojen zlasti za:

pošiljanje in sprejemanje takih zahtev;

začetek ali olajšanje začetka postopka pri pristojnem sodišču;

zagotavljanje ali olajšanje zagotavljanja pravne pomoči, če je glede na okoliščine to potrebno;

pomoč pri iskanju zavezanca;

pomoč pri pridobivanju potrebnih informacij o dohodku in sredstvih zavezanca;

spodbujanje sporazumnih rešitev za prostovoljno plačevanje preživnine s pomočjo mediacije, sprave ali podobnega postopka;

olajšanje rednega izvrševanja sodnih odločb v preživninskih zadevah, tudi morebitnih izostalih plačil;

olajšanje pobiranja in hitrega posredovanja plačil preživnine;

olajšanje pridobivanja dokazil v obliki listin ali v drugi obliki;

pomoč pri ugotavljanju sorodstvenega razmerja, kadar je to potrebno za izterjavo preživnine;

začetek ali olajšanje začetka postopka, v katerem se sprejmejo potrebni začasni ukrepi za zagotovitev izida zadeve na podlagi preživninske vloge;

olajšanje vročanja listin.

Portugalska država in zlasti generalni direktorat za pravosodje kot osrednji organ sta za doseg te ciljev sprejela naslednje ukrepe: povečala število članov pravosodnega in upravnega osebja, ki prejema in pošilja sklepe na podlagi Uredbe; imenovala družinskega mediatorja; na svojem spletnem mestu ustvarila poseben razdelek, namenjen izključno mednarodnemu pravosodnemu sodelovanju v civilnih in gospodarskih zadevah, v katerem je mogoče najti informacije v zvezi s preživitvinskimi obveznostmi, navodila v zvezi z dokumenti in obrazci, potrebnimi za začetek postopkov iz Uredbe in izpolnitev standardnega obrazca z navedbo zneska izostalih plačil; na zahtevo navedeni generalni direktorat posreduje vlogo za pravno pomoč pristojnim organom; posreduje vloge pristojnim nacionalnim sodiščem; poskrbi za prevod dokumentov, potrebnih za vložitev zahtevkov, kadar je Portugalska zaprosena država; od nacionalne policije, upravnih in davčnih organov ter organov za priseljevanje in nadzor nad mejami zahteva informacije in dokazila o tem, kje je preživitvinski zavezanec, in o njegovem premoženju; kadar je preživitvinski zavezanec v zvezi z doseganjem sprave pozvan, naj se zgleda pri osrednjem organu ali z njim naveže stik, ga seznani z vlogo za določitev, prilagoditev ali izterjavo preživitvine in mu predstavi možne nadaljnje postopke, zlasti tiste, ki so najugodnejši za obe stranki, da se spodbudi prostovoljno plačilo.

Opozorilo

Informacije, ki jih vsebuje ta informativni list, niso zavezujoče za kontaktno točko, sodišča ali druge subjekte in organe. Preveriti je treba tudi veljavna pravna besedila. Ta se redno posodablja, njihova razlaga pa se s sodno prakso razvija.

Spletna stran je del portala [Tvoja Evropa](#).

Veseli smo vaših [povratnih informacij](#) o uporabnosti informacij.

This webpage is part of an EU quality network

Zadnja posodobitev: 16/01/2024

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.